

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος</i>	13
---------------------------	----

1	ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ	15
----------	---	----

1.1.	Ένα σημαντικό ορόσημο στην ιστορία της ζωής και του πλανήτη	15
1.2.	Η σχέση μεταξύ του ανθρώπου και των εξημερωμένων φυτών και ζώων μπορεί να χαρακτηριστεί ως βιολογική συμβίωση	28
1.3.	Μερικά μυρμηγκία καλλιέργησαν κήπους 50 εκατομμύρια χρόνια πριν από τον άνθρωπο	35
1.4.	Η βιολογική και πολιτισμική εξέλιξη του ανθρώπου	38
1.4.1.	Από τον χιμπατζή στον άνθρωπο τον έμφρονα	38
1.4.2.	Μια πρώτη εισαγωγή στον παλαιολιθικό άνθρωπο, και στους ανθρωπολόγους που τον μελέτησαν	60
1.4.3.	Νομαδισμός και διαχείριση του περιβάλλοντος χωρίς γεωργία	66
1.5.	Οι απαρχές της γεωργίας πριν από 12.500 χρόνια: Γιατί τότε και όχι πριν; Γιατί τότε και όχι μετά;	70
1.6.	Τα κέντρα εξημέρωσης. Γιατί εκεί και όχι αλλού; Γιατί εκεί και όχι παντού;	75
1.7.	Τα αντικείμενα της εξημέρωσης: Γιατί εξημέρωσε τόσο λίγα ζώα και φυτά; Γιατί αυτά και όχι άλλα; Γιατί αυτά και όχι όλα;	81

1.7.1.	Ο σύγχρονος ορισμός της εξημέρωσης	81
1.7.2.	Το σύνδρομο της εξημέρωσης στα ζώα	82
1.7.2.1.	<i>Μικρές ιστορίες για την προέλευση των εξημερωμένων ζώων: Φυσική ή ανθρώπινη επιλογή;</i>	85
1.7.2.2.	<i>Ο πιο πιστός και πιο παλιός φίλος του ανθρώπου</i>	88
1.7.2.3.	<i>Ο Μπελιάφ και οι αλεπούδες που έγιναν σκυλάκια</i>	92
1.7.2.4.	<i>Λίγα ακόμη λόγια για τον καλύτερο φίλο του ανθρώπου</i>	98
1.7.2.5.	<i>Άλλα ζώα που «αντο-εξημερώθηκαν» κατ' αρχάς με δική τους πρωτοβουλία</i>	100
1.7.2.6.	<i>Τα ζώα που ο άνθρωπος κνηγούσε πριν τα εξημερώσει</i>	103
1.7.2.7.	<i>Τα ζώα που ο άνθρωπος εξημέρωσε ειδικά και ηβελημένα για μεταφορικές υπηρεσίες</i>	106
1.7.2.8.	<i>Και τα δύο εξημερωθέντα έντομα</i>	107
1.7.3.	Το σύνδρομο της εξημέρωσης στα φυτά	109
1.7.3.1.	<i>Γενετικές ιδιομορφίες των επιρορεπών προς εξημέρωση φυτών</i>	117
1.7.3.2.	<i>Μια μικρή ιστορία για την τυχαία προέλευση των εξημερωμένων φυτών: Η νεροκολοκύθα και τα κολοκυνθία</i>	119

2

ΟΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ

123

2.1.	Έγινε άραγε ο άνθρωπος υγιέστερος μετά την εμφάνιση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας;	123
2.2.	Γιατί όμως οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι απέκτησαν χειρότερη υγεία;	126
2.2.1.	Η μονότονη διατροφή	126
2.2.2.	Ο συνωστισμός στις πόλεις	127
2.2.3.	Ο στενός συγχρωτισμός με τα εξημερωμένα ζώα	129
2.3.	Ωστόσο, παραδόξως, το μέγεθος του πληθυσμού των εδραίων κοινωνιών αυξήθηκε	131
2.3.1.	Η συχνότητα των γεννήσεων	131
2.3.2.	Περισσότερη τροφή	133
2.3.3.	Σύντομος απογαλακτισμός λόγω μαλακών τροφών	133
2.4.	Η γεωργία και η κτηνοτροφία ως εξελικτικές δυνάμεις επιλογής για το ανθρώπινο είδος	134
2.4.1.	Αποτρίχωση, χρώμα δέρματος, βιταμίνη D, απογαλακτισμός,	

	κτηνοτροφία και ανοχή στη λακτόζη	134
2.4.2.	Εκχέρωση, άρδευση, ελονοσία, δρεπανοκυτταρική αναιμία και το πλεονέκτημα του ετεροζυγώτη	137
2.4.3.	Η απόκτηση μερικής ανοσίας στις ζωνόσους ως πλεονέκτημα και βιολογικό όπλο έναντι ανταγωνιστικών πληθυσμών	139
3	ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ	141
3.1.	Ολίγα για τη μεθοδολογία της Ανθρωπολογίας και της Αρχαιολογίας.	141
3.2.	Η δομή, οι αξίες και η καθημερινότητα των παλαιολιθικών κοινωνικών ομάδων.	150
3.3.	Μια σύνοψη για το παλαιολιθικό ήθος	159
3.4.	Η εξελικτική μετάβαση των ανθρώπινων κοινωνιών από τον εξισωτισμό στην ανισότητα: Οι πρώτες κοινωνίες επιτευγμάτων και το πέρασμα στην κληρονομική ανισότητα	161
3.5.	Η γέννηση των πρώτων πόλεων-κρατών στη Μεσοποταμία.	181
4	ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	205
4.1.	Μήπως η γεωργική επανάσταση μετέβαλε και τη λεγόμενη ανθρώπινη φύση;	205
4.2.	Μια παιχνιδιάρικη εισαγωγή για τη φύση του ανθρώπου	209
4.2.1.	Το παίγνιο του τελεσίγραφου (take it or leave it).	211
4.2.2.	Το παίγνιο του δικτάτορα (αποφασίζομεν και διατάσσομεν, καμιά φορά και σωστά)	216
4.2.3.	Το παίγνιο των δημοσίων αγαθών (που οφείλουν να παραμείνουν δημόσια)	221

5	Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΛΤΡΟΥΙΣΜΟΥ, ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΟΒΟΗΘΕΙΑΣ	227
5.1.	Η βιολογία επέδειξε χαρακτηριστική δυστοκία στην εξελικτική ερμηνεία του αλτρουισμού	227
5.2.	Η εξέλιξη των ιδεών για την εξελικτική προέλευση του αλτρουισμού έχει τη δική της εξελικτική ιστορία.	231
5.2.1.	Το παίγνιο του διλήματος του φυλακισμένου	235
5.2.2.	Το παίγνιο με τα γεράκια και περιστέρια	237
5.2.3.	Σε ποια κατηγορία αλτρουισμού εντάσσονται οι γιαγιάδες της Λέσβου;	239
5.3.	Η μακιαβελική συμπεριφορά του χιμπατζή ως συμπεριφοριστική κληρονομική βάση	240
5.4.	Οι ανθρώπινες αλτρουιστικές συμπεριφοριστικές προσθήκες και η εξελικτική καταγωγή τους	255
5.4.1.	Πρώτη υπόθεση: Το ομαδικό κυνήγι μεγάλων θηραμάτων και η εγκαθίδρυση της αντίστροφης ιεραρχίας.	255
5.4.2.	Δεύτερη υπόθεση: Η ανάγκη για ομαδική ανατροφή των παιδιών και η λειτουργία των αλλογονέων.	265
6	ΤΡΕΙΣ ΕΠΙΛΟΓΟΙ	279
6.1.	<i>Πρώτος επίλογος: Και τι μ' αυτό;</i>	279
6.2.	<i>Δεύτερος επίλογος: Ναουρού – μια διδακτική ιστορία</i>	280
6.3.	<i>Τρίτος επίλογος: Οι δύο όψεις του κοινωνικού συμβολαίου</i>	290
	<i>Βιβλιογραφία</i>	291